

MUSTAQILLIKKA ERISHILGANDAN KEYINGI DAVRDA MUZEYLARGA QARATILGAN E'TIBOR

To'xtasinova Marvari Barkamol qizi

Andijon davlat universiteti San'atshunoslik fakulteti

Amaliy san'at yo'nalishi badiiy kulolchilik 2-bosqich talabasi

Annotasiya:

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi Mustaqillikka erishganidan so'ng Muzeyshunoslik sohasiga, Muzeylarga qaratilgan e'tibor haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: Muzeylar, Milliy qadriyatlar, "O'zbekmuzey", eksponatlar, "O'zbekmuzey"

Mustaqil vatanimizda milliy o'zlikni tiklashga alohida e'tibor berilmoqda. Zero bizning yurt ajdodlarining tarixda ko'rsatgan buyuk xizmatlarini xolis o'rganish va targ'ib etishga alohida ahamiyat kasb etadi. Sovet davrida faqat «Qizil imperiya» mafkurasiga xizmat qilgan muzeylar endilikda milliy o'zlikni anglashga xizmat qilishi lozim. Mustaqillik davrida muzeylar ishiga alohida e'tibor berilmoqda. Buning bir qancha omillari bor:

Birinchidan, mustamlakachilik yillarida ongimizdan o'chirib tashlangan milliy tuyg'ularni qayta tiklash;

Ikkinchidan, milliy g'urur, milliy ongni yuksaltirish uchun unutilgan tariximizni qayta tiklash;

Uchinchidan, ajdodlar hurmatini joyiga qo'yish, yosh avlodni ajdodlar nomi va merosi bilan faxrlanishga o'rgatish, milliy g'ururini yuksaltirish, buyuk an'analarning davomchisi etib tarbiyalash;

To'rtinchidan, milliy qadriyatlarimiz bizga demokratik, xuquqiy, qudratli O'zbekiston davlatini barpo etish uchun «O'zbekiston kelajagi buyuk davlat» g'oyasini ro'yobga chiqarish uchun kerak;

Beshinchidan, milliy qadriyatlarimiz mamlakatimizning jahon hamjamiyatidan munosib o'rin egallashi, kelgusi avlodlarga ozod va obod Vatan qoldirish uchun kerak.

Ushbu yo'nalishlarga birinchi Prezidentimiz Islom Karimov o'z asarlarida qayta-qayta to'xtalib o'tgan edilar. Ana shu maqsadlar hukumat siyosiy tadbirlarida o'z ifodasini topgan. 1998 yil 12 yanvarda «Muzeylar faoliyatini tubdan yaxshilash va takomillashtirish to'g'risida» O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti Islom Karimovning Farmoni e'lon qilindi. Farmonda asosan O'zbekiston hududida qadimdan shakllangan muzeylar tizimining shakllangan muzeylar tizimini yanada takomillashtirish, ularning xalqning ma'naviy-ahloqiy kamolotida tutgan o'rnini oshirish, muzey fondlarida saqlanib kelayotgan xalqimizning boy tarixini mustaqilligimizning odimlarini aks ettiruvchi, noyob, nodir eksponatlarni avaylab asrash, o'rganish, boyitib borish, dunyoga olib chiqish va targ'ib qilish, ulardan xalqimizning

ongida milliy g`urur va iftixor, istiqloq va Vatanga sadoqat tuyg`ularini kuchaytirish yo`lida keng foydalanish, muzeylarning zamon talablariga mos yuqori malakali mutaxassislar bilan ta`minlash, moddiy-texnika bazasini mustahkamlab, jahon muzeyshunosligi tajribalarini qo`llashga zarur sharoitlar chora tadbirlar- madaniyat ishlari vazirligi qoshida muzeylarni qo`llab quvvatlovchi «O`zbekmuzey» jamg`armasi tashkil etildi. Bu jamg`arma muzeylar fondlarida yillar davomida saqlanib kelayotgan xalqimizning boy tarixidan guvohlik beruvchi noyob nodir eksponatlarni avaylab asrash, ularni ilmiy tomonlarini o`rganish, ta`mirlash, yangi eksponatlar bilan muzey zallarini boyitish bilan shug`ullanmoqdalar.

Bugungi kunda mamlakatimiz hududidagi turli muassasalar, korxonalar, qurilish tashkilotlari, qishloq, jamoa boshqaruv xo`jaliklari qoshida, shahar, tuman, viloyat markazlarida, xalq ta`limi tizimida 1200 dan ortiq muzeylar bo`lib, ularning eng yiriklari poytaxtimizda joylashgan. Shu bilan birga, o`nlab yozuvchilar, shoirlar, rassomlar, olimlar va mashhur san`at arboblari uy muzeylari mavjud. Bu muzeylar xalqimizning uzoq tarixidan xikoya qiluvchi, moziydan sado beruvchi ma`naviyat maskanlari bo`lib, milliy mafkura va tafakkurni rivojlantiruvchi, yoshlarda milliy g`urur va iftixorni yuksaltirishda ulug`qadamjolar bo`lib qolmoqda.

O`zbekiston Vazirlar Maxkamasining «Muzeylar faoliyatini tubdan qo`llab quvvatlash masalalari to`g`risi» dagi 5 mart 1998 yil 98 sonli qarori «O`zbekmuzey» jamg`armasiga, O`zbekiston muzeylar jamoatchilik kengashining xalqaro muzeylar kengashi-IKOMga a`zo bo`lganligini hisobga olib, O`zbekiston muzeylariga har tomonlama yordam ko`rsatish vazifasi topshirilgan. Ushbu qarorda mamlakat muzeylarini ta`mirlash, zarur texnik vositalar va zamonaviy asbob-uskunalar bilan jihozlash hamda mablag` bilan ta`minlash vazifalari yuklatilgan.

Mazkur qarordan ilhomlangan «O`zbekmuzey» hodimlari qator ishlarni amalga oshirdilar.. Mavjud barcha o`zbek muzeylari fondidagi eksponatlarni yagona ro`yxatini tuzish, eksponatlarni doimiy himoya qilish sharoitlarini yaxshilash, saqlanayotgan eksponatlarning qat`iy nazoratini ta`minlash, ilmiy konsepsiyalar ishlab chiqish, xorijiy mamlakatlardagi muzeylarda saqlanayotgan tariximizga va ma`naviy boyligimizga oid osoriatiqalarni, shuningdek, qadimiy qo`lyozmalarni ro`yxatga olish, ularni halqimizga tanishtirish, shuningdek, muzeylardagi nodir eksponatlarni dunyoga olib chiqish, jahon xalqlariga tanishtirish sohasida tegishli tashkilotlar bilan hujjatlar ishlab chiqish shartnomalar tuzish ishlarini olib bormoqdalar hozirgi kungacha. O`zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining «Ijtimoiy va ma`naviy muhitni yanada sog`lomashtirish to`g`risida» gi hamda «Ma`naviy va ma`rifiy islohotlarni samaradorligini yanada oshirish chora tadbirlari to`g`risi»dagi qarorlariga javoban qator tadbirlar ishlab chiqildi. Shunga ko`ra, mamlakatdagi barcha muzeylarda har oyning bir kuni «Ochiq eshikular kuni» deb e`lon qilindi. Shu kuni muzeylarga o`quvchilar, talabalar va boshqa tomoshabinlarga muzey xodimlari bepul xizmat ko`rsatmoqda. 1999-yilda O`zbekistonda davlat tasarrufidagi muzeylar soni 81 taga yetdi,

ulardan 15 tasi tarix muzeyi, o'lkashunoslik muzeylari soni 23 tani va 10 ta badiiy muzeylar, 20 ta memorial, 8 ta adabiyot, 4 ta tibbiyot muzeylarini tashkil etildi. O'zbekistondagi 10 ta yirik shahar tarixiy shaharlar ro'yxatga olingan hisoblanadi. Shuningdek, tariximizning yorqin iz qoldirgan allomalarga bag'ishlab, muzeylarda «Barhayot siymolar» mavzusida adabiy kechalar, «Istiqlol, ma`naviyat va muzey» mavzusida tadbirlar o'tkazilib kelmoqda. Ayniqsa, Imom Buxoriy, Ahmad al-Farg`oniy, Kamoliddin Bexzod, Jaloliddin Manguberdi, Ogahiy va boshqa allomalarga bag'ishlab muzeylarimizda o'tkazilayotgan tadbirlar yoshlarni ajdodlar me`rosiga sadoqat ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Muzeylar faoliyatini tubdan yaxshilash va takomillashtirish to'g'risida» gi Farmoish, 1998y. 12 yanvar, Moziydan sado, 1999 y. №1-2.
2. N. N. Xabibullayev. O'zbek muzeylarining istiqboli. Moziydan sado. 1999 № 1-2.
3. Бекмуродов М.Б., Рашидова.М.Х. Музейшунослик. Ўқув қўлланма. –Тошкент, 2005.